

Seminarska naloga za turistično vodenje SKRIVNOSTEN BENEDIKT Z OKOLICO

Slika 1: Benedikt

Avtorica: Kaja Letonja

Mentor: Andrej Purgaj

Šola: Srednja šola za gostinstvo in turizem Maribor

Benedikt, april 2022

KAZALO

Vsebina

1. UVOD	4
2. OPIS BENEDIKTA	4
3. TEHNIČNI NAČRT VODENJA	5
4. ODSEKI	6
4.1 Odsek 1: Cerkev svetih treh Kraljev	6
4.2 Odsek 2: Čolnikova trta	7
4.3 Odsek 3: Mežnarija pri sv.treh kraljih v Slovenskih Goricah	8
4.4 Odsek 4: Gomile	8
4.5 Odsek 5: Slatinski vrelni	9
4.6 Odsek 6: Gostilna Kaučič	11
5. CENA PROGRAMA	11
6. VIRI	12
7. VIRI SLIK	13
8. PRILOGA	14
9.1 OBČINA BENEDIKT	14
9. ZAKLJUČEK	15

KAZALO SLIK

Slika 1: Benedikt	1
Slika 2: lega	4
Slika 3: Benedikt pozimi	5
Slika 4: Pot celotnega vodenja	5
Slika 5: Čolnikova trta	7
Slika 6: Mežnarija	8
Slika 7: Gomile	8
Slika 8: Gomila	8
Slika 9: Slatinski vreli	9
Slika 10: Helena	10
Slika 11: Gostilna Kavčič	11
Slika 12: Grb	14

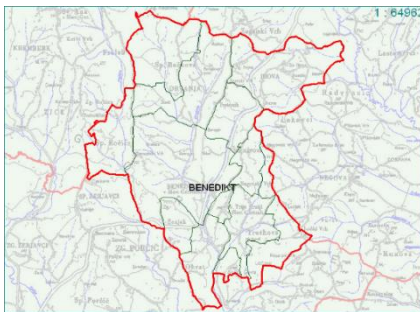
1. UVOD

Pozdravljeni sem Kaja Letonja, dijakinja 3.b razreda na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Maribor. V tej seminarski vas bom v tri urnem programu popeljala po mojem domačem kraju Benedikt. Res je, da še nekatere točke v Benediktu niso bile prav odkrite zato sem tudi to seminarsko nalogo tako poimenovala. Mogoče na prvi pogled ni videti da bi bilo kaj za pokazati vendar ima vsak kraj svoje skrite kotičke, za katere vedo samo domačini ali pa starejši občani. Zato je še toliko bolj zanimiv in v tem programu vam bom to predstavila.

2. OPIS BENEDIKTA

Benedikt je prijazen svet gričev, očarljivih vmesnih dolin in povodje potokov Ročice in Drvanje, v osrčju Slovenskih goric, je bil že v preteklosti središče živahnega zgodovinsko kulturnega dogajanja. Iz tega območja poznamo največja gomilna grobišča pri nas (Trotkova, Trstenik, Benedikt, Sp. Ročica in Ločki vrh), rimske naselbinske ostaline (Drvanja, Ihova, Trotkova in Obrat) in svetovno znano najdbo 26-tih bronasto dobnih negovskih čelad iz Ženjaka.

Benedikt je naselje, ki leži v severovzhodnem delu Slovenije. Kraj se razprostira okoli 8 km od Lenarta, ob glavni cesti Maribor-Gornja Radgona. Površina Benedikta meri 24,1 km².

Slika 2: lega

Benedikt z okolico spada med najbogatejša arheološka najdišča v Sloveniji. Ženjak je z najdbo negovskih čelad postal svetovno znan. Gomilna nekropola v Trotkovi spada s svojimi 57 gomilami med največje v Sloveniji. Najlepše ohranjeni fosil mladiča miocenskega kita je bil izkopan blizu Benedikta. Mnoge tukajšnje najdbe omogočajo raziskovanje poselitve tega območja od 2200 pr. n. št. do 1000 n. št.

Do leta 1952 se je po župnijski cerkvi svetega Benedikta naselje imenovalo Sveti Benedikt v Slovenskih Goricah. V Benedikt je bilo preimenovano na osnovi "Zakona o imenovanju naselij in označevanju trgov, ulic in zgradb" iz leta 1948. Tako kot preimenovanje mnogih drugih krajev po Sloveniji v povojnem času je bilo tudi preimenovanje Svetega Benedikta v Slovenskih Goricah del obsežne kampanje oblasti, da se iz toponimov slovenskih krajev odstranijo vsi religiozni elementi.

V kraju in okolici so številni gomilni grobovi, ki pa so bili po večini izropani. Ohranilo se je nekaj lončenine iz starejše železne dobe. Večina grobišč v okolici (Drvanja, Obrat, Trotkova) je iz rimske dobe. Znani so tudi ostanki temeljev rimskih hiš. Predvideva se, da je mimo peljala rimska cesta iz Ptuja proti Gornji Radgoni.

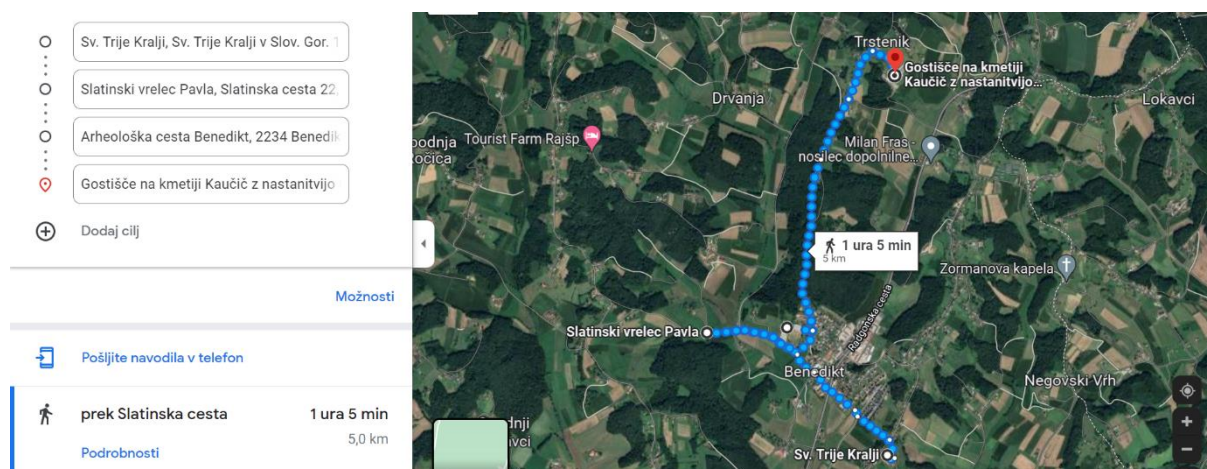

Slika 3: Benedikt pozimi

V vasi raste ene debelejših lip v Sloveniji z obsegom 532 cm (merjeno leta 1982) in z višino 35 m. Ima lepo okroglo razraslo krošnjo.

3. TEHNIČNI NAČRT VODENJA

Ura	Opis	Razdalja
10:00-10:20	Ogled Cerkve sv. Treh Kraljev	3 km
10:20-10:25	Hoja do Čolnikove trte	3 km
10:25-10:45	Ogled Čolnikove trte in okušanje vina	2 km
10:45-10:50	Hoja do mežnarije	2,1 km
10:50-11:10	Ogled Mežnarije	2 km
11:10-11:30	Hoja do gomil	6 km
11:30-11:50	Ogled gomil	
11:50-12:00	Hoja do slatinskih vrelecev	
12:00-12:20	Ogled slatinskih vrelecev	
12:20-12:30	Odhod proti gostišču Kavčič	
12:30-13:20	Kosilo v gostišču Kavčič	
13:20-13:30	Vožnja nazaj	

Slika 4: Pot celotnega vodenja

4. ODSEKI

Odsek 1: Cerkev svetih treh Kraljev

Odsek 2: Čolnikova trta

Odsek 3: Mežnarija

Odsek 4: Gomile

Odsek 5: Slatinski vrelci

Odsek 6: Gostilna Kavčič

4.1 Odsek 1: Cerkev svetih treh Kraljev

Čas: 10:00-10:20

Dogajanje: Ogled cerkve

Cerkev svetih treh Kraljev:

Cerkev svetih Treh Kraljev stoji na 305 metrov visokem griču in jo je dovolil pozidati salzburški nadškof Matevž Lang pl. Wellenburg leta 1521, kot podružnično romarsko cerkev. V letih med 1521 in 1528 so župljani najprej zgradili enoladijsko cerkev. Plašč današnje cerkve ali vsaj ladje, je bil verjetno dokončan leta 1558. V drugi polovici 16. stoletja je bil pozidan zvonik in obokani obe stranski ladji (prezbiterij je bil obokan šele leta 1564, ladijski prostor pa leta 1577). V naslednjih stoletjih (leta 1756 ali 1757) je bila prizidana zakristija z oratorijem. Med 1902 in 1903 je bila v celoti obnovljena notranjost in zunanost. Poznogotska triladijska cerkev sodi med največje umetnostne spomenike v Sloveniji. Štiri zunanje portale krasijo oporniki ter venčni zidec, ki se nad vrati in pod okni pravokotno lomi. Zvonik je nadstropje višji kot sleme strehe in ima dodan stolpič s stopniščem. Vhod v cerkev z juga, zahoda in severa predstavljajo trije bogato členjeni portali, četrti, v južni steni prezbiterija, je preprostejši. Nad zahodnim portalom je letnica 1558.

Slika 4: Cerkev svetih treh Kraljev

Notranjost je tridelna stopnjevana dvorana. Slopi so osemkotni in imajo konkavno posnete stranice in geometrično okrašene baze. Obok glavne ladje leži na konzolnih služnikih, ki se na vrhu razdelijo v mrežasto prepletено grebenje. Shema oboka je preplet križnih obokov čez eno in dve poli.

V stranskih ladjah je obok križno grebenast, služniki pa segajo do tal. Na sklepnikih v glavni ladji so letnica 1577, ime Lucasa Novakha, mojstrski znak, ter kratica GJ ali CJ. Prezbiterij je širok in precej nizek, rebra nosijo poligonalni služniki z renesančnimi kapiteli. Shema oboka je rombasta zvezda. Na sklepnikih so simboli evangelistov in letnica 1564. Posebej dragoceni so oltarji. Najstarejši je oltar Kristusovega rojstva, in ima značilen gotski krilni oltar. V glavni vdolbini se nahaja božični prizor z jaslicami. Tukaj je prikazan Jezusov rodovnik. Drugi je preprostejši iz okoli leta 1620 in je posvečen Trem kraljem. Renesančni oltar Marijinega vnebovzjetja je leta 1611 naredil mariborski mizar Georg Stützl, kiparska skupina Marijinega vnebovzjetja pa je nekaj desetletij mlajša, iz leta 1636 in je predstavnik zlatih oltarjev 17. Stoletja. Zanimiva je tudi kamnita prižnica z reliefi, ki stoji ob stebru ob slavoloku.

4.2 Odsek 2: Čolnikova trta

Čas: 10:25-10:45

Dogajanje: Ogled Čolnikove trte in okušanje vina

Čolnikova trta:

Univerzitetno mesto Maribor je Občini Benedikt 11. marca 2005 v znak prijateljstva in sožitja poklonila cepič Stare trte – najstarejše žlahtne vinske trte (*Vitis vinifera* var. *sativa*) na svetu, vpisane v Guinnessovo knjigo svetovnih rekordov, ki že več kot štiristo let raste in rodi na mariborskem Lentu ob reki Dravi.

Občina Benedikt je potomko Stare trte posadila 14. maja 2005 pri Svetih Treh Kraljih v Slovenskih goricah, v neposredni bližini rojstne hiše Dominika Čolnika. Ob tej priložnosti je mestni viničar mag. Tone Zafošnik Občini Benedikt predal Listino o cepiču Stare trte, znamenito vino, polnjeno v umetniško oblikovano stekleničko Oskarja Kogoja, ter Listino o vinu z žlahtne vinske trte, stare preko 400 let, ki raste na mariborskem Lentu. Modra kavčina ali žametna črnina, kot je ime trti, je ena najstarejših pristnih slovenskih sort.

Slika 5: Čolnikova trta

Gospodar pridobljene potomke Stare trte je župan Občine Benedikt Milan Gumzar. Kot dober gospodar je župan izbral dva botra (gospoda Franca Škrobarja in gospoda Janeza Erjavca) in trto poimenoval Čolnikova trta. Skrb za Čolnikovo trto je župan zaupal gospodu Zlatku Boraku, ki mu je z listino podelil naziv občinski viničar. Vsakoletna rez in trgatav Čolnikove trte potekata v organizaciji Občine Benedikt in Društva vinogradnikov Benedikt, katerega predsednik je prav občinski viničar. Pridelano vino je mogoče poskusiti na prireditvi Pokušina mladega vina, ki se odvija vsako leto prvo nedeljo po Martinovem.

4.3 Odsek 3: Mežnarija pri sv.treh kraljih v Slovenskih Goricah

Čas: 10:50-11:10

Dogajanje: Ogljed Gomil

Gomile:

Mežnarija, ki je nekoč služila kot romarska hiša, stoji v neposredni bližini cerkve Svetih treh kraljev in ima obliko črke L. V podolžnem gotskem delu stavbe so ohranjeni dragoceni kamnoseški detajli in portal. Nastala je sočasno s cerkvijo (1521–1588) in spada med najstarejše zidane kmečke hiše na Slovenskem.

Slika 6: Mežnarija

4.4 Odsek 4: Gomile

Čas: 11:30-11:50

Dogajanje: Ogljed Gomil

Gomile:

Prva poročila o raziskavah na benediškem območju so dokumentirana že leta 1900, ko benediški župnik F. Zmazek omenja kopača starin kaplana F. Vrbnjaka in kaplana J. Munda, kateri je izkopane predmete iz gomil leta 1903 podaril muzeju Zgodovinskega društva Maribor. Sistematično pa se prične raziskovati in dajati strokovna poročila v tisk šele po II. svetovni vojni, ko se leta 1957 kustos arheolog Pokrajinskega muzeja v Mariboru Stanko Pahič z učiteljem iz Cerkvenjaka Vladotom Lorberjem odpravita na topografijo arheoloških spomenikov v Slovenskih goricah, z njima pa so v kasnejših letih sodelovali tudi študentje Arheološkega oddelka Univerze v Ljubljani. Vsa ta poročila in strokovne objave so bile nato osnova za izdajo Arheološke karte Slovenije leta 1975. V novjšem času pa se je v letih 2002 in 2003 pričelo raziskovanje gomile 2 v Benediktu z namenom, da se ugotovi časovna pripadnost gomilnega grobišča. Izkopavanja so se pričela z udeleženci arheološke skupine na Mladinskem raziskovalnem taboru »Ščavnica 2002« in se končala ob prizadevanjih g. župana Milana Gumzarja in podpori občine Benedikt leta 2003.

Slika 7: Gomile

Slika 8: Gomila

Ugotovili smo, da je gomila rimskodobna iz časa 1. in prve polovice 2. stoletja n. št., da je bila v njej pokopana žena, ki se je ukvarjala s tkanjem domačega platna in da leži na hodni površini prazgodovinske naselbine, ki časovno sodi v zgodnjo železno dobo med 750 do 650 leti pr. n. št. Pomembno je, da se z ureditvijo gomilnega grobišča in ponazoritvenimi tablami ob gomili 2 v Benediktu, pokaže širši javnosti arheološki spomenik v naravi in da bo kraj z vključevanjem arheoloških spomenikov v pedagoško izobraževalne programe ponosno zaživel s svojo dediščino, mladini pa dal možnost da jo spoznavajo in ohranjajo naprej, saj se le tistemu narodu, ki ve za svojo preteklost in z njo živi, ni treba bati prihodnosti.

4.5 Odsek 5: Slatinski vrelci

Čas: 12:00-12.20

Dogajanje: Ogljed Slatinskih vrelcev

Slatinski vrelci:

V Slovenskih goricah Šlebinger omenja izvire mineralne vode v Plitvicah, Spodnjih Ivanjcih, na Policah (kjer naj bi bilo nekdanje celo sedem vrelcev), Spodnji Ščavnici, Ihovi, Stavešincih, Očeslavcih, Okoslavcih, Grabonošu, Negovi, Benediktu v Slovenskih goricah, Negovi, Spodnjih in Zgornjih Žerjavcih in Lormanju. Omenja še obstoj nekaterih manjših vrelcev, vendar pa ne govori o njihovi natančni lokaciji. Kot zanimivost omenja izvir slatine na Stavešinskem Vrhu, ki so ji domačini dali ime Slepica, ker naj bi oslepila ptiča, ki leti čez izvir (Šlebinger, 1932).

Slika 9: Slatinski vrelci

Kasnejše geološke raziskave so pokazale, da območje Slovenskih goric predstavlja eno od največjih anomalij temperatur v zemeljskih globinah. Bogastvo mineralnih in termalnih vrelcev so v Avstriji izkoriščali že stoletja, na naši strani pa se je na obrobju Slovenskih goric razvilo le Zdravilišče Radenci in nekaj kopališč, medtem ko manjših izvirov mineralne in termalne vode do pred kratkim nismo izkoriščali. Šele v zadnjem času je nastalo nekaj raziskav, ki so pokazale, da bi bilo mogoče bogat potencial mineralne in termalne vode izkoristiti kot dodatno dejavnost v siceršnji turistični ponudbi.

Eno od bolj raziskanih območij predstavlja okolica Benedikta v Slovenskih goricah (v nadaljevanju Benedikt), ki s svojim potencialom nudi dobre možnosti za razvoj rekreacijskega in zdraviliškega turizma manjših kapacitet.

Nosilec mineralnih vod na območju občine Benedikt so terciarni sedimenti miocenske (sarmatske) starosti. Mineralne vode v teh sedimentih se nahajajo na manjših globinah, do 100 m. Zaradi majhne globine temperatura vode ne presega 20°C. Peščeni vodonosniki so slabo prepustni in ne dovoljujejo črpanja večjih količin mineralne vode. Nižji deli terciarnih sedimentov iz starejšega miocena (helveta) pa so že sprijeti do stopnje, da se v njih pojavlja razpoklinska poroznost. Te plasti bi po oceni geologov lahko predstavljale geotermalni vodonosnik, ki bi bil primeren za izrabo.

Na oceni izkušenj drugih vrelic v severovzhodni Sloveniji je mogoče iz teh virov pričakovati izdatnost med 0,5 in 5 l/s. Izjemo predstavlja Cafova slatina, kjer so leta 1973 med poskusnim vrtanjem črpali mineralno vodo s kapaciteto 4 l/s in temperaturo 19°C. Globina vrtine je znašala od 67 do 127 m. Po končanih poskusih se je tudi izdatnost Cafove slatine ustalila pri kapaciteti 0,2 l/s (Možnosti zajemanja termalne vode..., 1997)

Slika 10: Helena

Kemijska sestava mineralnih vod je odvisna od mineraloške in petrografske sestave geotermalnega vodonosnika in plasti pod vodonosnikom. Geološki zavod Ljubljana je na območju treh vrtin, Helena, Pavla in Ana zajel vzorce v globini sarmatskega vodonosnika. Slatina Helena je relativno nizko mineralizirana. Izparilni ostanek znaša 700 mg/l. Najbolje je zastopan kalcijev kation, sledijo pa mu magnezijev, natrijev in kalijev. Med najpomembnejšimi anioni se pojavlja hidrogenkarbonatni, kloridni in sulfatni. Tip vode iz slatine Helena lahko označimo kot kalcijsko-magnezijsko-(natrijsko) hidrogenkarbonatni. Slatina Pavla vsebuje nekaj več kalcijevih ionov, medtem ko so koncentracije magnezijevih ionov nekaj manjše. Več je hidrogenkarbonatnega iona, koncentracije kloridnih in sulfatnih ionov pa so manjše. Tudi vodo iz slatine Pavla bi lahko označili kot kalcijsko-magnezijsko-(natrijsko)-hidrogenkarbonatni tip. Slatina Ana je zajeta z najglobljo vrtino, zaradi česar se že kažejo spremembe v kemijski sestavi. Delež vodilnega kalcijevega kationa se poveča, močan pa je tudi porast natrijevih ionov. Opazen je tudi dvig prisotnosti kalijevih ionov in hidrogenkarbonata, vsebnost kloridnega iona pa se zmanjša. Voda iz slatine Ana spada v kalcijsko-natrijsko-magnezijsko-hidrogenkarbonatni tip (Geotermalne raziskovalno-kaptažne vrtine..., 1999).

4.6 Odsek 6: Gostilna Kavčič

Čas: 12:30-13:20

Dogajanje: Kosilo v gostilni Kavčič

Gostilna Kavčič:

Gostilna Kavčič je družinsko podjetje, ki svojim gostom nudi domačo hrano in vzdušje ter mirno, otrokom primerno okolje. Nahajajo se na hribu ne daleč od magistralne ceste Lenart – Gornja Radgona.

Slika 11:Gostilna Kavčič

Domače vzdušje v mirnem okolju na našo kmetijo privablja veliko družin. Kmetija je oddaljena od glavne ceste in predstavlja idealno okolje za družine z otroki, ki se lahko v miru igrajo na igralih in se поблиžje seznanijo s številnimi domačimi živalmi: oslički, konji, psmi, prašički in podobno. Če bi radi kmetijo поблиžje spoznali, vas vabimo, da nas obiščete ali pa pri nas preživite kak vikend stran od mestnega hrupa. Kmetija predstavlja izhodišče za številne aktivnosti (pohodništvo, kolesarjenje, jahanje...) in izlete v bližnjo okolico s številnimi znamenitostmi (Sv. Trojica, Negovsko jezero...) kot tudi kopališči (Radenci, Moravci, Banovci...).

5. CENA PROGRAMA

V ceno programa je vključeno:

Prevoz z avtobusom od Benedikta do gostilne Kavčič (1.6 € na osebo)

Cena kosila na osebo (20€)

Cena turističnega vodnika (140€)

Celotna cena programa: 165€

Cena programa na osebo (če bi bilo v skupini 30 oseb): 25€

6. VIRI

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Benedikt>

<https://www.facebook.com/search/top?q=ob%C4%8Dina%20benedikt>

7. VIRI SLIK

<https://turisticna-zveza.si/>

<https://www.facebook.com/search/top?q=ob%C4%8Dina%20benedikt>

8. PRILOGA

V prilogi bom opisala še dodatne stvari, ki jih še nisem opisala.

9.1 OBČINA BENEDIKT

Občina Benedikt leži v severovzhodnem delu Slovenije in se v osredju Slovenskih goric razprostira med rekama Pesnico in Ščavnico vzdolž ceste Lenart–Gornja Radgona.

Občina Benedikt meri komajda 42km², prebivalcev pa šteje 2142. V njej je združenih 13 naselij to so: Benedikt, Drvanja, Ihova, Ločki vrh, Negovski vrh, Obrat ,Spodnja Bačkova, Spodnja Ročica, Stara Gora, Sveti Trije Kralji v Slovenskih Goricah, Štajngrova, Trotkova in Trstenik. Benedikt predstavlja sedež občine Benedikt. V Benediktu je pošta, Osnovna šola Benedikt, vrtec Benedikt, Kulturni dom Benedikt, trgovina, več barov, penzion, pizzerija in drugo.

Čeprav je občina Benedikt majhna in obstaja razmeroma kratek čas, je na poseben način vendarle tudi velika. V zadnjih letih svoje samostojnosti je namreč pospešeno razvijala tržno gospodarstvo in svobodno podjetništvo. Pridobila je svojo obrtno-industrijsko cono in z njo nove zaposlitvene možnosti za občane. Z izgradnjo novih stanovanj, prodajo nezazidanih stavbnih zemljišč, vso potrebno infrastrukturo ter vsemi naravnimi in kulturnimi danostmi kraja je občina postala zanimiva tako za številne ustvarjalne mlade posameznike kot za družine.

Poleg že omenjenega gospodarskega razvoja se razvija tudi turizem. Razne prireditve (kulturne, športne in druge) so vedno dobro obiskane in privabljajo ljudi dobre volje skozi vse leto. Obiskovalci lahko na območju občine najdejo veliko zanimivega, na primer številne naravne in kulturnozgodovinske znamenitosti (slatinske vrelce, cerkev Svetih treh kraljev, župnijsko cerkev svetega Benedikta, gomilna grobišča, spominske plošče, zbrano tehniško dediščino, znamenja, kapelice, križe) pa tudi gostinske lokale in obrate. Ob tem je treba omeniti še benediški klecn prot, ki ga je vsekakor vredno pokusiti.

Slika 12: Grb

9. ZAKLJUČEK

Upam da ste izvedeli kaj novega o mojem majhnem kraju in okolici in da vam je bilo vodenje všeč.